

ביאת גוי | ג

תוכן:

- א. מקור הדין
- ב. קושיות על ר"ת
- ג. המנ"ח – אין דין יהרג ואל יעבור באביזריהו
- ד. פנ"י – לר"ת ביאת גוי אינה בכלל גילוי עריות
- ה. היתר ר"ת לבעל בביאת גוי
- ו. קושיות על היתר ר"ת
- ז. תירוץ הריטב"א לחלק בין בועל לבעל
- ח. תרוה"ד – דין צרת סוטה בביאת גוי וביאור ההבדל בין בועל לבעל לר"ת
- ט. אחרונים – האיסור לבעל בביאת גוי הוא דרבנן
- י. מחלוקת הראשונים בתלות בין דין קינוי לאיסור לבעל – ישוב קושיית הרא"ש
- יא. חידוש המהרי"ק – האיסור לבעל בגלל המעל בבעלה
- יב. שיטת הרמב"ם
- יג. מסקנת הרא"ש האיסור לבעל רק במקום שלא אסור בלא"ה
- יד. שיטת הריטב"א
- טו. פסיקת השו"ע
- טז. סיכום

א. מקור הדין

במשנה (ב.) מבואר שבתולה נישאת ליום ד', כדי שאם יהיה טענת בתולים יגיע מיד למחרת לבית דין (שיושבים רק בימים שני וחמישי) ולא תתקרב דעתו. אבל בגלל שגזרו שמי שנשאת ביום ד' תיבעל תחילה להגמון, והיו צנועות שנהרגו כדי שלא להיבעל להגמון, נהגו לכנוס בשלישי ולא בד'. והקשתה הגמרא "ולידרוש להו דאונס שרי" דהיינו למה לא דרשו שאשה שנבעלה באונס מותרת לבעלה, ואז כיוון שהם אנוסות לא ימסרו עצמם למיתה, והתקנה תשאר במקומה. ותירצה הגמרא 'איכא פרוצות ואיכא נמי כהנות' דהיינו שאם ידרשו שמותר יהיו פרוצות שיעברו ברצון, וכן יש כוהנות (אשת כהן) שנאסרות לבעליהם אפילו באונס (וימסרו עצמם למיתה כדי שלא להאסר), ולכך לא רצו לדרוש שמותר.

והקשו התוספות מהגמרא בסנהדרין (עד.) שאומרת: "על כל עבירות יעבור ואל יהרג, חוץ מעבודת כוכבים גילוי עריות ושפיכות דמים", וא"כ איך אפשר לדרוש שאונס מותר, הרי כיוון שמדובר בגילוי עריות אפילו באונס יהרג ואל יעבור?

"ותירץ ר"ת דאין חייבין מיתה על בעילת גוי, דרחמנא אפקריה לזרעיה דגוי דכתיב וזרמת סוסים זרמתם".

ר"ת מחדש שבשונה מבעילת ישראל שמחוייבים עליה מיתה, על ביאת גוי לא חייבים מיתה כיוון שרחמנא אפקרינהו לזרעיה.

ב. קושיות על ר"ת

הגמרא ביבמות (צח.) אומרת: "אמר רבא הא דאמור רבנן אין אב לגוי... אפקורי אפקריה רחמנא לזרעיה דכתיב בשר חמורים בשרם וזרמת סוסים זרמתם". רבא לומד שזרעו של גוי לא מיוחס אחריו בגלל ש"רחמנא אפקריה לזרעיה". ר"ת למד מכך שזרעם הפקר גם שלא חייבים מיתה על ביאת גוי. וקשה הרי

דין זה נאמר רק לעניין שאין זרעו מיוחס אחריו וכפשט המילים שזרעו מופקר, ואיך שייך ללמוד מזה גם שאין ביאתו ביאה?

בגמרא בסנהדרין (עה.) מבואר:

"אמר רב יהודה אמר רב: מעשה באדם אחד שנתן עיניו באשה אחת והעלה לבו טינא, ובאו ושאלו לרופאים ואמרו אין לו תקנה עד שתבעל, אמרו חכמים ימות ואל תבעל לו. תעמוד לפניו ערומה, ימות ואל תעמוד לפניו ערומה. תספר עמו מאחורי הגדר, ימות ולא תספר עמו מאחורי הגדר."

א"כ מבואר בגמרא שיש דין יהרג ואל יעבור גם כדי שאשת איש לא תדבר עמו מאחורי גדר, וצ"ע כיוון שאין איסור בכך למה מוטב שימות ולא ידבר?

וכתב הר"ן (שם עד:): שמכאן משמע שאפילו על אביזרייהו דגילוי עריות יהרג ואל יעבור. ולכך מוטב שימות ולא ידבר עם אשת איש שיש בזה אביזרייהו של גילוי עריות.

ר"ת כתב "דאין חייבים מיתה על בעילת גוי". מהלשון 'אין חייבים מיתה' משמע שמיתה לא חייבים, אבל איסור גילוי עריות קיים גם בנבעלת לגוי. א"כ קשה מה תירץ ר"ת בזה שאין חייבים מיתה על ביאת גוי, מ"מ עדיין צריך להישאר הדין של יהרג ואל יעבור כמו בכל אביזרייהו?

ג. המנ"ח - אין דין יהרג ואל יעבור באביזרייהו

הגמרא בפסחים (כה.) אומרת: "א"ר יעקב א"ר יוחנן: בכל מתרפאין חוץ מעצי אשירה". וכתבו התוספות (שם ד"ה חוץ) שכל האיסור הוא דווקא באופן שאומרים לו להביא מאשירה דווקא, אבל במקום שאומרים לו להביא עצים סתם, יכול להביא מאשירה אע"פ שנהנה מע"ז. המנ"ח (רצה, טו) לומד מדברי התוספות הללו שלתוספות אין איסור באביזרייהו, ולכך במקום שלא מכווין ליהנות מע"ז אין איסור בחפצא של הע"ז. לפי"ז יש ליישב את דברי ר"ת שאע"פ שיש איסור גם בביאת גוי, כיון שאין חייבים עליו מיתה גם דין יהרג ואל יעבור אין, דעל אביזרייהו אין דין יהרג ואל יעבור.

אבל עדיין קשה לפי דבריהם, איך יסבירו את הדין במעשה שהעלה ליבו טינא שאמרו שימות ולא תדבר עמו מאחורי גדר, ומשמע שגם באביזרייהו יהרג ואל יעבור? ותירץ בתוספת יה"כ (יומא פב.) לחלק בין מקום בו האונס בא מחמת העבירה, כמו בהעלה ליבו טינא שגוף העבירה גרם לפיקוח נפש, לבין מקום בו האיסור חיצוני לעבירה, שבכהאי גוונא אין דין יהרג ואל יעבור על אביזרייהו.²

¹ בתורא"ש כתב: "שאינה מחויבת למסור עצמה למיתה על בעילת גוי", וזה גופא צ"ע אמאי לא ומ"ש מאביזרייהו שמחוייב?

² עיי"ש עוד במה שהקשה על הר"ן שהמקור לדין יהרג ואל יעבור, הוא מהיקש בין נערה המאורסה לרוצח שמיירי במיתות בי"ד, ומנלן גם באיסורי לאוין יהיה דין יהרג ואל יעבור. ועוד שמפסוק זה נלמד גם דין הרודף אחר העריות ומבואר בגמ' (סנהדרין עג) שכל ההיתר ברודף הוא דווקא בחייבי מיתות ולא בחייבי לאוין, ומחמת כן הכריע דלא כהר"ן שאין באביזרייהו דין יהרג ואל יעבור.

ד. פנ"י - לר"ת ביאת גוי אינה בכלל גילוי עריות

הפנ"י תירץ שר"ת לא חידש את דינו רק מכך שרחמנא אפקרינהו לזרעיה, אלא מכך שהתורה הוציאה ביאת גוי מכלל מות יומת הנואף והנואפת, על כרחך ביאת גוי לא נחשבת גילוי עריות. ומש"כ שרחמנא אפקריה לזרעיה וחשיב כביאת בהמה אינו מקור הדין, אלא רק ביאור הסברא למה התורה הוציאה ביאת גוי מדין גילוי עריות. וכוונת ר"ת שאין חייבים מיתה, אינו שאין חיוב מיתה אבל איסור יש, אלא זה שאין חייבים מיתה מגלה שביאת גוי לא כלול בפסוק של מות יומת הנואף והנואפת, וממילא לא הוי בכלל גילוי עריות.

לפי"ז מיושבים ב' הקושיות: הקושיה הראשונה מיושבת, שר"ת לא למד את דינו מהגמרא ביבמות, אלא הואיל והוא לא בכלל מות יומת הנואף והנואפת ע"כ לא חשיב גילוי עריות, והסיבה לכך כיוון שרחמנא אפקרינהו לזרעיה וחשיב כביאת בהמה.

והקושיה מאביזרייהו מיושבת, שאה"נ לר"ת אביזרייהו אסור ודינו יהרג ואל יעבור, וכאן לא למד שבגלל שאין חייבים מיתה אין דין יהרג ואל יעבור, אלא שבגלל שאין חייבים מיתה לא הוי בכלל גילוי עריות כלל.

ומ"מ צ"ל לר"ת שיש איסור לכוה"פ מדרבנן מדברי הגמרא בע"ז (לו): שבבית דינו של שם גזרו, כיוון שאם אין איסור לא ברור מה הקשתה הגמרא "והא אסתר פרהסיא הוי", כיוון שאין איסור כלל גם בפרהסיא ליכא איסור.

ה. היתר ר"ת לבועל בביאת גוי והחולקים עליו

ר"ת הוסיף לחדש שלא רק שלא חייבים מיתה על ביאת גוי, אלא גם אינה נאסרת לבעלה. לפי"ז התיר לאשה שהמירה דתה ונבעלה לנוכרי לקיימה אחרי שנתגייר הנוכרי, אע"פ שבעלמא אישה שנבעלה תחת בעלה אסורה לבועל, כאן מותרת כיוון שחשיבא כביאת בהמה שאינה אוסרת.

הגמרא בסנהדרין הקשתה על אסתר איך נבעלה לאחשוורש הרי היה בפרהסיא. והקשו הראשונים למה הגמרא לא הקשתה מכך שהיה גילוי עריות, ועל גילוי עריות יהרג ואל יעבור?

כתב הרמב"ן במלחמות (סנהדרין יח מדפי הרי"ף) שאם אסתר היתה פנויה אין איסור גילוי עריות, כיוון שכל האיסור להיבעל לגוי בזנות הוא מגזירת בית דינו של שם (ע"ז לו), ובדרך חתנות אין איסור כיוון שאין חתנות באונס. ואפילו אם היה חתנות באונס, חתנות זה איסור בפני עצמו שנלמד מ'ולא תתחתן בם' ולא כלול בדין גילוי עריות שיש בו דין יהרג ואל יעבור. ואם אסתר היתה א"א כתב ליישב כדברי בעל המאור שבנבעלת לנוכרי אין שם לא מיתה ולא כרת אע"פ שהיא א"א ואע"פ שהוא (הבועל הגוי) חייב מיתה ד'אשת רעהו' כתיב.

הרמב"ן לא הזכיר את הכלל של רחמנא אפקרינהו לזרעיה. לפי"ז אפשר לומר שאין כוונתו שביאת גוי לא חשיבא ביאה כלל, אלא שיש מיעוט בפסוק שלא חייבים עליה מיתה וממילא אין דין מסי"נ (כדברי המנ"ח לעיל), אבל אין אמירה שלא חשיבא ביאה כלל. ולפי"ז בפשטות חולק על חידושו של ר"ת שמותרת לבועל.

ו. קושיות על היתר ר"ת

הריב"ם בתוספות מוכיח משלושה מקומות בהם מבואר שאשה נאסרת לבעלה ע"י ביאת גוי, וכיוון שנאסרת לבעלה ע"כ חשיבא ביאה וצריכה להאסר גם לבעל ודלא כר"ת.

הרא"ש מביא ראיה נוספת מהגמרא בסוטה (כו:): שאומרת שמקנין לעכו"ם, ומשמע שגם בגוי נאסרת לבעלה. וק"ל למה התוספת לא הביאו ראיה זו.

בגמרא (כתובות ט.) מבואר שהאומר פתח פתוח מצאתי נאמן לאוסרה עליו. הגמרא מקשה למה נאסר הרי הוי ס"ס (ספק תחתיו ספק לא תחתיו), ומתרצת שמייירי בפחותה מבת ג' שאז אין ספק שמא לא תחתיו, כיוון שאם נבעלה בפחות מג' לא שמה ביאה ובתוליה חוזרים ונשאר רק חשש של ספק אונס. הקשה רעק"א (שם), לר"ת שביאת גוי לא חשיבא ביאה, א"כ יש ספק נוסף שמא נבעלה לגוי שאז אפילו תחתיו לא נאסרת, וא"כ למה בפחותה מבת ג' אסורה ולא מתירים מספק שמא נבעלה לגוי?

ז. תירוץ הריטב"א לחלק בין בועל לבעל

הריטב"א מבאר שגם לר"ת כל ההיתר הוא דווקא לבעל ושלא תתחייב מיתה, אבל אין היתר כלפי הבעל. לפי"ז מיושבות הקושיות על ר"ת כיוון שכל הקושיות על ר"ת הוא מהאיסור לבעל ולא מהאיסור לבעול. אבל מקשה הריטב"א שלא ברור הסברא לחלק בין האיסור כלפי הבעל לאיסור לבעול, ממ"נ אם חשיבא כביאת בהמה ומחמת כן מותרת לבעול גם לבעל צריכה להיות מותרת, ואם חשיבא ביאה כלפי הבעל גם לבעול צריכה להאסר?

ח. תרוה"ד - דין צרת סוטה בביאת גוי וביאור ההבדל בין בועל לבעל לר"ת

התרוה"ד (א, ריט) דן לגבי אשה שנשואה לראובן ונשתמדה ונשאת לנוכרי בלי שהתגרשה מראובן, וראובן נשא אשה אחרת ומת ראובן בלא בנים, אם נחשבת צרת סוטה כיוון שודאי צרתה נבעלה לנוכרי ופטורה מייבום או שלא וחייבת ייבום או חליצה.

בתחילת דבריו כתב התרוה"ד שיש לחוש לשיטת ר"ת לחומרא שביאת נוכרי לא חשיבא ביאה, וממילא אינה סוטה וצרתה צריכה חליצה. אבל סיים שלא מסתבר שאישתמיט מר"ת כל הראיות המפורשות של ריב"ם, ולכך מוכרחים לומר שר"ת חילק בין הבועל לבעל, דהיינו שלבועל מותרת ולבעל אסורה. ולכך גם לר"ת תהיה פטורה מחליצה כיוון שנחשבת צרת סוטה. והוסיף התרוה"ד שסברת החילוק בין האיסור לבעל ולבועל נובע בגלל שגבי הנוכרי לא שייך להחיל איסור, כמו שלא שייך להחיל איסור על בהמה, משא"כ לבעל כיוון שסו"ס נבעלה וכלפיו שייך איסור אסורה, ולכך לבעל אסורה אע"פ שלבועל מותרת. אבל קשה על הסבר זה שבפשטות דברי ר"ת עיקר סברת ההיתר בגלל רחמנא אפקרינהו לזרעיה, ודברי התרוה"ד לא שייכים להפקרת הזרע אלא מצד שאינו בר חיובים, ולכך לא שייך להחיל כלפיו איסור לכשיתגייר.

ט. תירוץ האחרונים האיסור לבעל מדרבנן

בפנ"י ביאר שגם לר"ת שביאת גוי לא שמה ביאה ולכאורה צריכה להיות מותרת בין לבעל ובין לבועל, מ"מ מדרבנן ודאי אסורה שלא גרע מעוברת על דת שאסורה מדרבנן³. בהפלאה כתב שאפש"ל שהוא בכלל גזירת בית דינו של שם ועכ"פ הוי מדרבנן⁴.

אלא שהקשה הפנ"י מהגמרא בסוטה שהביא הרא"ש שמקנין לגוי, וא"כ ע"כ הוי דאורייתא דלא שייך קינוי וסתירה בדרבנן.

י. מחלוקת הראשונים בתלות בין דין קינוי לאיסור לבעל - ישוב קושיית הרא"ש

במשנה בסוטה (כד) כתוב שאין דין קינוי לקטן. הגמרא (כו:) לומדת שמקור דין זה נלמד מכך שכתוב 'איש' ולא קטן. וכתבו התוספות (שם ד"ה אבל הא) שהמיעוט נצרך לקטן מעל ט' שנים שאע"פ שאוסר אותה לא מקנין לו, אבל בפחות מכן ט', כיוון שבלא"ה אין ביאתו ביאה לא הוזקק למיעוט כלל. מאידך הרמב"ם (סוטה א, 1) כתב:

"אמר לה אל תסתרי עם פלוני, והיה קטן פחות מכן תשע שנים ויום אחד או שאמר לה אל תסתרי עם בהמה זו, אין זה קינוי. שנ' (במדבר ה' י"ג): ושכב איש אותה פרט לקטן ולבהמה שאין אוסרין אותה עליו".

ומבואר ברמב"ם שהמיעוט מאיש נצרך לקטן פחות מכן ט'. וקשה למה הוצרך למעטו כיוון שבלא"ה אין ביאתו ביאה אינה נאסרת עליו ואמאי הוצרך למעטו?

בגמרא בסוטה (כו:) מבואר שמהפסוק "ושכב איש אותה שכבת זרע" ממעטים שדווקא בשכיבה של ש"ז נאסרת אבל בקינא לה דרך אברים (שוכב עמה בקירוב בשר) לא שותה. ומקשה הגמרא למה הוצרך למעט דרך אברים הרי זה רק פריצותא בעלמא ולא איסור ממש? ותירצה הגמרא: "מהו דתימא בקפידא דבעל תליא רחמנא ובעל הא קא קפיד, קמשמע לן". דהיינו שיש ה"א לגמרא שעיקר הקינוי תלוי בהקפדת הבעל, ולכך גם בקינוי דרך אברים תשתה, ולכך הוצרך למעט מפסוק שלא שותה.

עפי"ז ביאר המשנה למלך (א, ג) את דברי הרמב"ם במה שמיעט מפסוק קטן פחות מכן ט', אע"פ שבלא"ה אין ביאתו ביאה, כיוון שאם הבעל מקפיד יש מקום לחייבה בשתיה בגלל הקפדתו, אע"פ שאינה נאסרת בסתירה זו⁵.

המשנה בסוטה (כג:) אומרת ששומרת יבם לא שותה ולא נוטלת כתובה. ומבואר ברש"י (שם ד"ה ולא נוטלות) שאפילו אם מותרת ליבמה מ"מ הפסידה כתובתה כיוון שלא רוצה לשאת זונה.

³ לפי"ז אפשר ליישב את שיטת המאירי שלר"ת מותרת גם לבעל שכוונתו שלר"ת מותרת מדאורייתא ומ"מ מדרבנן איכא איסורא ולא קשה קושיות ריבם.

⁴ עפי"ז ישב החת"ס (מהו"ב) את קושיית הרעק"א מסוגיית פ"פ שלא חוששים שנבעלה לגוי ומתירים מספק אפילו למ"ד שעוברת על דת שרי לקיימה, כיוון שכאן מלבד שעברה על דת יש חשש שנבעלה לישראל ולכך אסור לקיימה.

⁵ ואף הקשה על תוספות למה הוצרך למעט קטן פחות מט' כמו דרך אברים (לפי הסבר הביה"ל לקמן מיושבת קושייתו).

מאיך התוספות (שם ד"ה ושומרת יבם) כתבו:

"רש"י פי' דליכא למיפשט ממתני' הא דאמר רב המנונא שומרת יבם שזנתה אסורה ליבמה, דאפילו אי לית לן דרב המנונא מיהו אי לא בעי יבם למינסב אשה זונה אינה נוטלת כתובתה. מיהו תימה אי לית לן דרב המנונא, קרא מאי איצטריך למעוטי, והא תנן בפרק היה מביא (לעיל דף י"ח): כל שתיבעל ולא תהא אסורה לו, לא היה מתנה דמה קינוי שייך היכא דלא מיתסרא בסתירותיה, אלא מדאיצטריך למעוטי ש"מ דמיתסרא".

ומבואר בתוספות, שמכיוון שלא שייך קינוי במקום שלא נאסרת, וכאן משמע ששייך קינוי בשומרת יבם, ע"כ שגם שומרת יבם שנבעלה נאסרת ליבמה.

הבית הלוי (ח"ב, מ"ד) מבאר שהמחלוקת תלויה בגדר קינוי. לשיטת הרמב"ם דין קינוי תלוי בקפיידא דבעל, ואפילו אם אינה נאסרת בקינוי זה כיוון שהבעל מקפיד הוי קינוי. ואילו לתוספות דין קינוי הוא דווקא בקינוי שיש בו איסור, אבל קינוי שלא נאסרת עליו אינו קינוי. לפי"ז נחלקו הרמב"ם והתוספות בביאור הגמרא: לרמב"ם ה"א של הגמרא (במחלוקת של קינוי דרך אברים) שבקפיידא דבעל תליא מילתא נשארה, ורק למי שקינא לה דרך אברים יש מיעוט, ולכך נצרך מיעוט נפרד לקטן. לעומתו לתוספות הגמרא למסקנה חזרה בה מכך שקינוי תלוי בקפיידא דבעל, ולמדה מכך שהתורה מיעטה קינא לה דרך אברים משמע שקינוי ע"כ לא שייך לקפיידא דבעל אלא באיסור לבעלה, וממילא לא נצרך מיעוט נוסף לגבי קטן.

עפי"ז מיישב הבית הלוי את קושיית הרא"ש לר"ת מדין קינוי לעכו"ם. ר"ת סובר כהרמב"ם שעיקר קינוי תלוי בקפיידא דבעל, ולכך מקנין ע"י נוכרי אע"פ שלא נאסרת בכך, כיוון שסו"ס הבעל מקפיד. והרא"ש סבר כתוספות שקינוי דווקא אם נאסרת עליו, ולכך אם מקנין ע"י נוכרי ע"כ שביאת נוכרי דאורייתא⁶. לפי"ז אפשר לחזור להסבר הפנ"י שמדאורייתא מותרת בין לבעל ובין לבעל, כיוון שביאת גוי לא נחשבת ביאה, ומה שאסורה לבעל הוא מדרבנן כיוון שחשיבא כעוברת על דת. ולא קשה מסוטה כיוון שהקינוי תלוי בקפיידא דבעל ולא בהכרח באיסור.

יא. חידוש המהרי"ק - האיסור לבעל בגלל המעל בבעלה

המהרי"ק (קסז, הובא ברמ"א קע"ג) דן לגבי אשת איש שזינתה בשוגג בגלל שחשבה שאין איסור בכך (אומר מותר), וכתב שאע"פ שלא עברה כיוון שסברה שמותר, מ"מ אסורה לבעלה כיוון שהאיסור לבעל לא נובע מהאיסור אלא מצד המעל שמעלה בבעלה (ומעלה בו מעל ולא מעל בה). לפי"ז גם בסוגיין אפש"ל שבביאת נוכרי אע"פ שאין איסור כלפי שמיא, מ"מ לבעלה נאסרת מדאורייתא כיוון שסו"ס מעלה בו. ולפי"ז צ"ל שהשוואה של 'כשם שאסורה לבעל כך אסורה לבעל' היא רק השוואה לעצם האיסור, ולא שבכל מקום שאסורה לזה גם אסורה לזה.

⁶ עפי"ז אפש"ל שגם ריב"ם מסכים בזה עם הרמב"ם שיש דין של קינוי גם בלי איסור ולכך לא הקשה כהרא"ש

יב. שיטת הרמב"ם

הרמב"ם בהלכות יסודי התורה (ה, ב) כתב שגוי שאנס אשה להנאת עצמו תעבור ולא תהרג. וכתב הכס"מ שהרמב"ם סבר שגוי שבא על פנויה אינה בכלל גילוי עריות, אבל באשת איש אסורה. וא"כ לכס"מ הרמב"ם חולק על ר"ת וסובר שבביאת גוי אסורה לבעלה.

ההגהות מימוניות (איס"ב יח, א) כתב שהרמב"ם סבר כריב"ם (שאסורה לבעלה) אבל לאו מטעמיה (שביאת גוי אסרת לבעל מדאורייתא), אלא מדין הנטען מן הנוכרית ונתגיירה, שמבואר ביבמות (כד:): שלא יכנס, ולכך כתב הרמב"ם שבדיעבד עם כנס אין מוציאין מידו. וכע"ז כתב במרכבת המשנה (יסודי התורה שם) שבפשט הרמב"ם נראה שאפילו אשת איש מותרת כיוון שאין בגוי גילוי עריות, ולכך אין דין יהרג ואל יעבור, ולשיטתו הרמב"ם הוא כדברי ר"ת.

יג. מסקנת הרא"ש האיסור לבעול רק במקום שלא אסור בלא"ה

הרא"ש (סי' ד) כתב למסקנה לקיים פסק ר"ת ולא מטעמיה (שביאת גוי אינה ביאה), אלא בגלל שהאיסור לבעול חל רק במקום שהאיסור חל ע"י ביאה זו ולא אסורה לו בלא"ה, משא"כ בביאת גוי כיוון שאסורה לו בלא"ה עליו שאז לא נאסרת איסור נוסף בביאה זו.

בגמ' סוטה (כו:): מבואר מקנין ע"י עכו"ם. הגמרא מקשה פשיטא, ומתרצת: "מהו דתימא נטמאה נטמאה שתי פעמים, אחד לבעל ואחד לבעול היכא דקמיתסרא בהא זנות, אבל הא הואיל ואסורה וקיימא אימא לא קמשמע לן". דהיינו שכיוון שהאיסור לבעול ולבעול נלמדו מ'ונטמאה' ו'נטמאה' האמורים בפרשה, אפש"ל שהאיסורים תלויים זה בזה ורק במקום שנאסרת לבעול תיאסר לבעל, אבל גבי גוי שלא נאסרת לבעול לא תיאסר לבעל, קמ"ל מקנין ע"י עכו"ם שנאסרת לבעול.

וביאר הרא"ש שקמ"ל שאע"פ שלבעול אסירא וקיימא, מ"מ לבעול שלא אסורה לו חל האיסור, אבל מ"מ לבעול הנוכרי שבלא"ה אסור לא חל האיסור.

החולקים על הרא"ש (ריב"ם) שסוברים שאסורה לגוי כשנתגייר, יסבירו שקמ"ל שאע"פ שאסורה לבעול בלא"ה, מ"מ כאן מקנין ונאסרת הן לבעל והן לבעול.

התרוה"ד (כט) למד שלרא"ש שכל העריות שאסורים בלא"ה אינם בכלל א' לבעול. ומבאר התפארת שמואל שלפי"ז בבעל אחות אשתו (שבלא"ה אסורה לו) לא חל דין א' לבעול, ואם אח"כ תמות אשתו מותר באחותה, כיוון שכשבא עליה לא היה בכלל א' לבעול דבלא"ה אסורה לו. (דבשאר עריות אין מציאות שיותרו בעתיד בלא"ה).

יד. שיטת הריטב"א

כתב הריטב"א:

"ועם כל זה אומר הר' יחיאל ז"ל כי דינו של ר"ת במעשה שהיה דין אמת הוא. דכיון דבשעה שנאסרה על בעלה גוי והוה וליכא למימר ביה שאסורה לבעול, השתא נמי לא מיתסרא עליה דגר שנתגייר כקטן שנוולד דמי, וכן היה אומר ר"י ז"ל".

בפשטות אפשר לבאר שהיתרו נובע מצד שלא שייך להחיל איסור כשהוא גוי, ולכך לא נאסרה עליו. אבל ק"ק לפי"ז למה הוצרך לומר שעכשיו מותרת מכיוון שנחשב קטן שנולד, הרי לא היה שייך להחיל עליו איסור כלל בגיות ומנלן שיחזור האיסור שיתגייר? ואפש"ל שהאיסור לא חל עליו, אלא שהאישה נהפכה כלפיו לחפצא של איסור, ולכך גם אם לא היה שייך שיחול עליו בגיותו, חל עליו עכשיו, כיוון שהחפצא של האיסור נשאר, ולכן רק מחמת שהוא כקטן שנולד ולא אותו האיש לא נאסרת עליו עכשיו, ולא מספיק של חל האיסור בגיותו.

עוד אפשר לבאר בריטב"א שהטעם שלא חל האיסור הוא כהרא"ש, שהואיל ובלא"ה אסורה עליו לא חל איסור נוסף. אבל בניגוד לפשט הרא"ש, סובר הריטב"א שכל זה דווקא אם אין הבדל בין האיסור הקיים לאיסור לבועל שצריך להתווסף, אבל אם זה איסור שמראש יתכן ויופקע, חל עליו האיסור לבועל לעניין שכשיפקע האיסור הקיים יחול. ולכך כאן הוזקק לומר שגם כלפי העתיד לא שייך איסור כיוון שכשיתגייר חשיב כקטן שנולד.

עפי"ז פסק התרוה"ד (כט הובא ברמ"א אהע"ז קעת, יט) שבאחות אשתו (שאסורה רק בחיי אשתו), אע"פ שבזמן שבעל אותה בלא"ה היתה אסורה לו, מ"מ אם תמות אשתו אסורה לו מדין א' לבועל.

טו. פסיקת השו"ע

השו"ע (קעת, יט) פסק:

"יש אומרים שאשת איש שזינתה עם הכותי וגירשה מבעלה ונתגייר הכותי שמותרת לגר הזה, דלא שייך למימר א' לבעל וא' לבועל במיתת הגוי".

וא"כ פסק שאין א' לבעל וא' לבועל בגוי.

וצ"ע שבסימן יא פסק:

"כותי ועבד הבא על בת ישראל אע"פ שחזר הכותי ונתגייר והעבד ונשתחרר הרי זה לא ישאנה, ואם כנס לא יוציא".

ומשמע שאסור לגר לשאת אשה שבעל בגיותו.

ותירץ התוספת יוה"כ שבסימן קעת השו"ע פסק דווקא בדיעבד אם נישאת לא תצא, ולא נאסרת מדין א' לבעל א' לבועל. אבל מדין הנטען, אה"נ לכתחילה אסור לגר לשאתה ואם נשא לא יוציא.

בחיים שאל (סי' מט) הקשה מהמרדכי בפרק בן סורר שכתב: "והתיר ר"ת לגר לקחת אותה לאשה", ומשמע שמותר לכתחילה ואפילו לא נישא? ותירץ שמה שהגוי נשאה בגיותו מוגדר ככנס, ולכך שרי לקיימה אחר שנתגייר כיוון שנחשב כדיעבד⁷.

⁷ וק"ק למה חשיב ככנס הרי היתה אז א"א?

טז. סיכום

ר"ת מחדש שלא חייבים מיתה על ביאת גוי כיוון שרחמנא אפקריה לזרעיה, ולכן אין בהם דין של יהרג ואל יעבור. ומדין אביזרייהו סבר שאין דין יהרג ואל יעבור, או שכיוון שאין חייבים עליהם מיתה ע"כ אינם בכלל גילוי עריות, וממילא אינם בכלל אביזרייהו ולכך אין בהם דין יהרג ואל יעבור.

עוד התיר ר"ת לא"א שנבעלה לגוי והתגייר להינשא לו כיוון שאין א' לבעול בביאת גוי דרחמנא אפקריה לזרעיה וחשיב כבהמה. מהרמב"ן משמע שאע"פ שלומדים מהפסוק שלא נהרגים מ"מ איסור יש וחשיבא ביאה ולכך אסורה לבעול.

הראשונים הקשו על ר"ת מכמה מקומות בש"ס שמוכח שגם בביאת גוי נאסרת לבעלה. ותירצו הראשונים לחלק בין האיסור לבעול והאיסור לבעול. בביאור ההבדל מצינו כמה סברות. התרוה"ד כתב שעל גוי לא שייך להחיל איסור ולכך לא נאסרה לבעול הגוי. הפנ"י ועוד תירצו שמדאורייתא מותרת בין לבעול ובין לבעול וגם האיסור לבעול הוא מדרבנן מדין עוברת על דת. ואע"פ שמקנין לנוכרי מדאורייתא, לר"ת עיקר הקינוי תלוי בקפידיא דבעל ולא בהכרח שנאסרת עליו. המהרי"ק מתרץ שהאיסור לבעול לא נובע מצד מעשה האיסור אלא מצד המעילה בבעלה, ולכך נאסרת אע"פ שאין איסור בביאת גוי.

הרמב"ם פסק שגוי שאנס אשה להנאת עצמו תעבור ולא תהרג. וכתב הכס"מ שכ"ז דווקא בפנויה ודלא כר"ת. מאידך המרכבת המשנה כתב שאפילו בא"א וכו"ת, וכתב ההגהות מימוניות שמ"מ יאסר מדין הנטען מן הנוכרית ונתגיירה שלא יכנוס.

הרא"ש התיר לבעול כר"ת, אבל לא בגלל שביאת גוי לא אוסרת אלא מכיוון שבלא"ה אסורה לו לא חל עליו איסור נוסף של א' לבעול. לפי"ז הבא על אחות אשתו תהיה מותרת לו אם תמות אשתו. הריטב"א כתב שמה שכשיתגייר לא יחול האיסור כיוון שמוגדר כקטן שנולד, ולפי"ז כתב התרוה"ד שיאסר באחות אשתו.

להלכה השו"ע פסק בסימן קעח את דברי הרא"ש שמותרת לבעול, ואע"ג שפוסק גם את דין הנטען שמשמע שאסורה כאן מדובר בדיעבד כשכבר נשאה, או שעצם הנישואין בגיות מגדירים כדיעבד ולכך שרי.